**עין משפט נר מצוה**

כד א מיי' פ"ה מהלכות מילה הלכה יד סמג לאוין נד:
כה ב ג מיי' פכ"ג מהל' שבת הלכה יג סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שכ סעיף ט:
כו ד טוש"ע או"ח סימן קעג סעיף ט:
כז ה ו מיי' פ"ד ופכ"ו מהלכות שבת [דין זה ליתא בהרמב"ם ועיין בכ"מ] סמג שם טוש"ע או"ח סימן רנו סעיף ג:
כח ז מיי' פכ"ה מהל' שבת הלכה טו טור שו"ע או"ח סימן שלו סעיף ו:
כט ח שו"ע או"ח סי' שי"ד ס"ב:

**תורה אור השלם**

נ כִּל פֹּעֵל יְיָ לְמַעֲנֵהוּ וְגַם רָשָׁע לְיוֹם רָעָה:
משלי טז ד

**גליון הש"ם**

גמ' **האי סליקוסתא.** עי' לעיל דף מג ע"ב תוס' ד"ה דכי"ע טלטול:

**לעזי רש"י**

ריאו"ל [ריאול"א]. סיגלית (פרח).
בליצי"א [בליצי"ר]. לפצוע.

**רבינו חננאל**

ברחיצת ידים דקא אמרינן אבל דוחק פניו ידיו ורגליו הא חנא דסבר משום השרת נימין מדולדלות, אליבא דר' יהודא מוקים לה בקשין וסרוס ואשה דלית להו שיער, אבל הלכה כר' שמעון דאפילו גברי בעלי שיער שרו. וכן עפר לבינתה שרי למימשא ביה ידיה. ריש מי שמפרש לבינתה מלשון [שה"ג גר' מור ולבונה. וכן כוסבא דיסמין, וכן בראדא דהיא תילתא אהלא, תילתא סיגלי, תילתא אסא, הני כולהו לענין רחיצת ידים בהן. וקי"ל דבכולהי הני שרי. אבל רובא אהלא, רב נחמיה לא הוה שרי וכ"ש כולה. (**אוכלין וכ"ש בשבת**) **לפצוע זיתים** וכיוצא בהן לרחוץ בהן ידיו בחול אסור משום הפסד אוכלין, וכ"ש בשבת שאסור. וזה שאמר שמואל עושה אדם כל צורכיו בפת, לית הלכתא כוותיה. והאוסר ידיו לרחוץ [ב]בראדא סבר ליה כי האי חנא דתניא מגרר אדם גילדי צואה וגילדי מכה שעל בשרו בשביל צערו, ואם לייפות עצמו אסור. והמתיר סבר לה כר' שמעון בן גמליאל דאמר רוחץ אדם פניו ידיו ורגליו בשביל כבוד קונו משום שנאמר כל פעל ה' למענהו. מתני' ר' אלעזר בן עזריה אומר קופה מטה על צדה ונוטל כו'. אסיקנא הכל מודים שאם נתקלקלה הגומא שאסור להחזיר. **סליקוסתא** שהיא אגודה של חבצלת וכיוצא בה, אמר רב הונא נעצה בחול או בטיט וחלצה והרויח בטיט מע"ש כדי שתהא נכנסת ויוצא בגומא מותרת לטלה בשבת. וכן אמר שמואל בסכינא דנעיצא ביני אורבי, כמו שאמר בסליקוסתא. ומוחבינן עליה הטומן לפת וצנונות תחת הגפן אם היו מקצתן מגולין אין חושש

**מוסף רש"י**

חופף. ממליק שערו (לקמן פא:) לו: מתחבר, פרי"ר בלע"ז (ברכות ו.) כמו (דברים לג) חופף עליו כל היום, לשון מגדל (נדיר סב.). **ומפספס.** קרפי"ל (לקמן פא:) שמכיר שערותיו זו מזו (נדיר שם). **אבל לא סורק.** במסרק, דולפי מסיר שער ומודה ר"ש בפסוק רישיה ולא יעות, אבל חופף ומפספס פעמים שפיגו מסיר וכשמסיר דבר שאין מתכוין מותר (לקמן פא:). **עושה אדם כל צורכו בפת.** משתמש בו ואין כאן משום בזיון, וממתחו כמכשיל (לקמן קמב.) ולא מיישינן לבזיון לשולחן (ביצה כא:). **דצה.** לשון חיקוק (יבמות קט:). **הטומן לפת.** להצניע (עדויות עז:). **אינו חרושש.** לפי שאינה מוקרשת (לקמן קיג.).

**מוסף תוספות**

א. מכלל דר' שמעון שרי, והיינו דמקשינן מינה הכא להא דתניא 'אבל לא יחוף בהן שערו'. רמב"ן. ב. [ן]דבר הלמד מענינו הוא שלא נאסר בשביל סחיטה. רמב"ן. ג. הא בחול מי אסור. רמב"ן. ד. ובכך נוחים יותר לאכול כשיצא מהן המרירות. תוס' הרא"ש. ה. הוזהמא. תוס' הרא"ש. ו. אבל משום סחיטה ליכא כיון שאינו צריך למיתהן והולך לאיבוד. ריטב"א. ז. ונזרעה זריעה גמורה לשם זריעה נמי. רמב"ן. ח. הרא"ל והיו מתוקנים מקודם. תוס' עירובין עז. ד"ה הטומן. ט. [ד]מה בכך אי מקצת עליו מגולין. תוס' הרא"ש. י. שכן דרך כל זריעתן. רמב"ן. ואמאי אינו חרושש משום כלאים שביעית ומעשר. תוס' הרא"ש. יא. וגם לא נתכוון אלא להטמנה בעלמא. תוס' הרא"ש.

**מסורת הש"ם**

**רבי שמעון אומר נזיר חופף ומפספס בו'.** ומיירי בנתר וחול דתנן בתר הכי בפ' ג' מינין (מזיר דף מב.) ר' ישמעאל אומר מזיר לא יחוף ולשון בחלמה לפי שמסיר את השער[א]: **אבל לא סורק.** התם מפרש טעמא משום דלהשרת נימין המדולדלות מתכוין: **במאי אוקימתא כר' יהודה אימא סיפא בו'.** בשלמא לר' יהודה אימא דשערות פניו ידיו ורגליו אינם נושרות מהר ולא הוי פסיק רישיה ושרי אבל בראשו אסור דהוי פסיק רישיה אבל השתא דאוקימתא כר' יהודה אע"ג דלא הוי פסיק רישיה הוי לן למיסר: **מהו לפצוע זיתים בשבת.** פירש בקונט' להכותם על הסלע למתק מרירותן ומיבעיא ליה לר' אסיר בשבת משום שוי אוכלא ומיקוני אוכלא ופריך ובחול מי התירו דאיכא הפסד אוכלין שנפסד המשקה הזב מהן:

וקשה לפ"ז דבפ' תבשילין גבי דייני סמיטה ה"ל למימני[ב] ועוד[ג] מה הפסד אוכלין יש כיון שעושה לתקנם[ד] ומפרש ר"י מהו לפצוע לחוף פניו ידיו ורגליו כי הוה דלעיל ולכך מי זיתים להעביר[ה] וללבן כדאמר במסכת ע"ז מולגן ברותמין או מולגן במי זיתים[ו] ופריך ובחול מי התירו דאיכא הפסד דנמאסקן לגאליה: (ת"י)

**בשביל** צערו. ואם אין לו צער אחר אלא שמתבייש לילך בין בני אדם שרי דאין לך צער גדול מזה:

**הכל** מודים שאם נתקלקלה הגומא שאסורה להחזיר. ואפי' לר"א בן תדאי דאמר בפרק כל הכלים (לקמן קכג.) תוחב בכוס או בכרכר והן נגערות מאליהן דטלטול מן הצד לא שמיה טלטול וכן קי"ל הכא עדיף טפי ממלטול מן הצד שצריך לטלטל אילך ואילך כשרופין להטמין: **אי לא נתקלקלה הגומא פשיטא.** עפי' הוה ליה למפרך מ"ט דמאן דאסר:

**גורדיתא** דקני. מין אילן כפירוש הקונטרס דלמשמע בעושין פסין (עירובין יט:) ומיירי למטה מג' לכליא איסור משתמש במחובר כדאמר בפרק כל הכלים (לקמן קכה:) ובפרק בתרא דעירובין (דף ק.): **הטומן לפת וצנונות כו'.** ע"כ בשלא הסריסו מיירי דבהסריסו לא היו ניטלין בשבת ואם תאמר בשלמא כלאים ושביעית אינטריך לאשמעינן דלא גזרינן כשמתכוין להטמין אטו דילמא אתי לנוטעה אבל מעשר אמאי נקטיה דאפי' הסריסו[ז] לא שייך מעשר כיון דליכא תוספת ואי נקטיה דשרי לעשר מן התלוש ממקום אחר עליו או לעשותו מעשר על התלוש ולא חייש דילמא אתי לעשר מן התלוש על הממובר או להפך מ"כ הוה ליה למינקטו תרומה דבכל דוכתא רגיל להזכיר תרומה על זה כדאמר (תרומות פ"ש מ"ב) אין תורמין מן התלוש על המחובר[ח] פירות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה על פירות ערוגה זו מחוברין ואומר ר"י דרגילות הוא שמתוספין ממתא ליחלוחית הקרקע כמו שאנו רואין שומין וגלגלים שמתוספין אפי' כשמונחין בחלון ועל אותו תוספת קאמר דלא בעי לעשורי[ט] ודוקא נקט הטומן אבל בתתכוין לנטיעה הוא משום כולן:

**מקצת** עליו מגולים. משום דבעי למתני וניטלין בשבת נקט מקצת עליו מגולים דלפירש בקונטרס ובערוך[י] משמע דמשום כולהו נקט לפירש אם רב האי גאון דגרס אם היו מקצתם מגולים[יא] שאם האמהות טומנים בקרקע והעלים מגולים הרי זו זריעה מעולה' אלא דוקא מקצתן מגולים אינו מושם משום כלאים ושביעית דלאו זריעה היא ומה שהקשה והלא זריעה מעולה היא לאו פירכא היא דבלא הסריסו איירי דפריסית[יא] ולפירושו קשה דבפרק חלון (עירובין דף עז. ושם) קאמר רב ימאיל כפה פפל ממעטו ופריך והא ניטלת בשבת הוא

**א) נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק אלא הא והא ר' יהודה היא ותרי תנאי אליבא דר' יהודה האי תנא אליבא דר' יהודה סבר גריר והאי תנא אליבא דר' יהודה סבר לא גריר במאי אוקימתא כר' יהודה אימא סיפא אבל פניו ידיו ורגליו מותר הא מעבר שיער איבעיית אימא בקטן ואיבעיית אימא באשה ואיבעיית אימא בסרים אמר רב יהודה ב) עפר לבינתא שרי אמר רב יוסף ג) כוספא דיסמין שרי אמר רבא עפר פלפלי שרי אמר רב ששת ברדא שרי מאי ברדא אמר רב יוסף תילתא אהלא ותילתא אסא ותילתא סיגלי אמר רב נחמיה בר יוסף ד) כל היכא דליכא רובא אהלא שפיר דמי בעו מיניה מרב ששת מהו לפצוע זיתים בשבת אמר להו וכי בחול מי התירו קסבר משום הפסד אוכלין לימא פליגא דשמואל דאמר שמואל ה) עושה אדם כל צורכו בפת אמרי פת לא מאיסא הני מאיסי אמימר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי אייתו לקמייהו ברדא אמימר ורב אשי משו מר זוטרא לא משא אמרו ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב ששת ברדא שרי אמר להו רב מרדכי בר מיניה דמר דאפילו בחול נמי לא ס"ל סבר לה כי הא דתניא מגרר אדם גלדי צואה וגלדי מכה שעל בשרו בשביל צערו אם בשביל ליפות אסור ואינהו כמאן סברוה כי הא דתניא ו) רוחץ אדם פניו ידיו ורגליו בכל יום בשביל קונו משום שנאמר ז) כל פעל ה' למענהו: רבי אלעזר בן עזריה אומר קופה מטה על צדה ונוטל שמא ימוט וכו': אמר רבי אבא אמר רבי חייא בר אשי ח) (אמר רב) ט) הכל מודים שאם נתקלקלה הגומא שאסור להחזיר תנן וחכמים אומרים נוטל ומחזיר היכי דמי אי דלא נתקלקלה הגומא י) שפיר קא אמרי רבנן אלא לאו אף על פי דנתקלקלה הגומא לא לעולם דלא נתקלקלה והכא בחוששין קמיפלגי מר סבר חוששין שמא נתקלקלה הגומא ומר סבר יא) אין חוששין אמר רב הונא יב) האי סליקוסתא יג) דצה שלפה והדר דצה שריא ואי לאו אסיר אמר שמואל האי יד) סכינא דביני אורבי דצה שלפה והדר דצה שרי ואי לאו אסיר מר זוטרא ואיתימא רב אשי אמר בגורדיתא דקני שפיר דמי אמר ליה רב מרדכי לרבא מתיב רב קטינא תיובתא טו) הטומן לפת וצנונות תחת הגפן אם היה מקצת עליו מגולים אינו חושש לא**

**ב) דפי' פסולת שומסמין שסוכסין אותו כוכב של יסמין ומייצרין אותן ומוזקין אותן ומוזגין בהן ירים מוהסמות ערוך בערך כספן ועיין רש"י שקילר כזה למאד). ג) ברכות נ:; לקמן קמב. ביפה פ:; ד) [תוס' ברכות פ"ד ע"ב], ה) בת"ש ליתא, ו) ס"ל פסיקתא, ז) [כמו דעבה אלא שמבליע הע"ין ומקבר את נשותו כ"כ רש"י פ' ויפא למ"ד אל"ח], ח) לקמן קיג. עירובין עז. כלאים פרק ג מ"ט [עי' תוספות מנחות ט. ד"ה אסר וכו' מה שהניחו בתוכה ועיין תוס' לעיל מג: תד"ה דמי"ע עלעולו וכו' יתיבה המיתה], ט) ע' רש"י ברכות ו. ד"ה ממוחיה, י) [ברכות מז:], יא) [ממתק. יעב"ן], ט) [אלא תיבות הללו ר"ש אומר לריך תיקון וא"ל לומר דהגי' לר' ר' לפניהם שהרי להדיא אמרינן במיר מב. עלה דהך מצנה לתנן מיר חופף וכו' וחופף ומפספס מני ר"ש היא דאמר דבר שאין מתכוין וכו' ע"ש], מ) [קידושין סב:], נ) [ערך לפת],**

**הגהות הב"ח**

**(א)** רש"י ד"ה בגורדים' דקני (קנים הדקלים) תא"מ וכ"כ ס"ל קנים הדודקרים:

**מוסף רש"י**

חופף. ממליק שערו (לקמן פא:) לו: מתחבר, פרי"ר בלע"ז (ברכות ו.) כמו (דברים לג) חופף עליו כל היום, לשון מגדל (נדיר סב.). **ומפספס.** קרפי"ל (לקמן פא:) שמכיר שערותיו זו מזו (נדיר שם). **אבל לא סורק.** במסרק, דולפי מסיר שער ומודה ר"ש בפסוק רישיה ולא יעות, אבל חופף ומפספס פעמים שפיגו מסיר וכשמסיר דבר שאין מתכוין מותר (לקמן פא:). **עושה אדם כל צורכו בפת.** משתמש בו ואין כאן משום בזיון, וממתחו כמכשיל (לקמן קמב.) ולא מיישינן לבזיון לשולחן (ביצה כא:). **דצה.** לשון חיקוק (יבמות קט:). **הטומן לפת.** להצניע (עדויות עז:). **אינו חרושש.** לפי שאינה מוקרשת (לקמן קיג.).

**מוסף תוספות**

א. מכלל דר' שמעון שרי, והיינו דמקשינן מינה הכא להא דתניא 'אבל לא יחוף בהן שערו'. רמב"ן. ב. [ן]דבר הלמד מענינו הוא שלא נאסר בשביל סחיטה. רמב"ן. ג. הא בחול מי אסור. רמב"ן. ד. ובכך נוחים יותר לאכול כשיצא מהן המרירות. תוס' הרא"ש. ה. הוזהמא. תוס' הרא"ש. ו. אבל משום סחיטה ליכא כיון שאינו צריך למיתהן והולך לאיבוד. ריטב"א. ז. ונזרעה זריעה גמורה לשם זריעה נמי. רמב"ן. ח. הרא"ל והיו מתוקנים מקודם. תוס' עירובין עז. ד"ה הטומן. ט. [ד]מה בכך אי מקצת עליו מגולין. תוס' הרא"ש. י. שכן דרך כל זריעתן. רמב"ן. ואמאי אינו חרושש משום כלאים שביעית ומעשר. תוס' הרא"ש. יא. וגם לא נתכוון אלא להטמנה בעלמא. תוס' הרא"ש.

**ח) לקמן פפ:; מיר מב., שסוכסין אותו כוכב של יסמין ומייצרין אותן ומוזקין אותן ומוזגין בהן ירים מוהסמות ערוך בערך כספן ועיין רש"י שקילר כזה למאד), ג) ברכות נ:; לקמן קמב. ביפה פ:; ד) [תוס' ברכות פ"ד ע"ב], ה) בת"ש ליתא, ו) ס"ל פסיקתא, ז) [כמו דעבה אלא שמבליע הע"ין ומקבר את נשותו כ"כ רש"י פ' ויפא למ"ד אל"ח], ח) לקמן קיג. עירובין עז. כלאים פרק ג מ"ט [עי' תוספות מנחות ט. ד"ה אסר וכו' מה שהניחו בתוכה ועיין תוס' לעיל מג: תד"ה דמי"ע עלעולו וכו' יתיבה המיתה], ט) ע' רש"י ברכות ו. ד"ה ממוחיה, י) [ברכות מז:], יא) [ממתק. יעב"ן], ט) [אלא תיבות הללו ר"ש אומר לריך תיקון וא"ל לומר דהגי' לר' ר' לפניהם שהרי להדיא אמרינן במיר מב. עלה דהך מצנה לתנן מיר חופף וכו' וחופף ומפספס מני ר"ש היא דאמר דבר שאין מתכוין וכו' ע"ש], מ) [קידושין סב:], נ) [ערך לפת],**

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

**לא משום כלאים.** דאין זו שתילה: **ולא משום מעשר.** דימעת בטלה לה לגבי קרקע והרי הוא כלוקטה מתחלה ויהא צריך לעשר על הנוסף שמא ניתוסף: **וניטלין בשבת.** שאוחזה במקלת עליה המגולין ולא חיישי אם העפר ניער מאליו וה"ה לסליקוסתא: **מתני' לא יכסנו משתחשך.** הא פריסנא טעמא בפ"ב (דף לד.) מפני מה אמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף הבל משתשיכה גזירה שמא ירמיז: **ממלא הקיסון.** של צונן: **ונותן לתוך הכר.** שלא יתמו בחוט הקיץ והחמה כגון כר וכסת של לבדין שאינו מחמם: **גמ' מופר להטמין אם הצונן.** מפני החמה שלא יתמו ולא גזיזין אלו הטמנה כדי שיתמו: **אי ממאני הוה אמינא הני מילי.** כגון מיס צונגין שאין דרכן להטמין תחת כר וכסת לחממן שאין מתחממין בכך הלכך ליכא למיגזר: **אבל דבר שדרכו להטמין.** לחמם כגון תבשיל אימא לא טעמינו מפני החמה: **הניר להטמין אם הצונן.** מפני החוט: **זקן.** ר' יוסי: **ממלא מקום אבותיו.** גדול כאביו: **היה לפוף ויושב לפני רבי.** מפני כבוד הנשיאות ולא היה מורה לפניו אע"פ שגדול הימנו: **כבר הורה זקן.** גדלו ונשאו עליו: **אטמין לי צונן.** בשבת: **ואייתי לי מיא דאחים קפילא ארמאה.** שהמין נחתום נכרי ובחול ולאשמועינן דאין בהן משום בשולי נכרים: **ורבנוסיה.** כרבותיו: **אדם חשוב שאני.** שהוא מיקל עומד ומיקל יותר: **אין עומנין אם החמין משתשיכה ואפילו בדבר שאינו מוסיף הבל.** וכדאמרן[ו] שמא ימלא קדרתו צונגת כשילכה להטמינה וירתיחנה בשבת אבל אם גם להוסיף כיסוי על כיסוי משתשיכה מוסיף: **גלופקרא.** קו"ט ויש בו הבל יותר מן הסדינין ונוטל את הגלופקרא בימות החמה אם ירא שמא יקדיים תבשילו מחמת רוב כיסוי: **וכן היה רשב"ג.** מיקל קולא אחריתי בהטמנה: **לא אסרו.** להטמין משתשיכה אלא במיחם שהותחמו בו להתם הוא דאיכא למיגזר שמא ירתיח: **אבל מפנה הוא ממיחם למיחם אחר ומטמין** זהו לשון התוספתא. והיינו נמי פינהו ממיחם למיחם מותר דהשתא ליכא למיגזר שמא ירתיח דהשתא אקורי קא מיקר להו בתמיה: **טמן.** הקדרה בדבר הניטל מה שנתן סביבותיה הוי דבר מוכן: **וכיסה.** על פיה נמי דבר המוכן כגון כלי: **או שטמן בדבר שאינו ניטל.** וכיסה בדבר הניטל: **הרי זה נוטל ומחזיר.** דהואיל והכיסוי ניטל מגלה הקדרה ואוחזה. אבל טמן וכיסה בדבר שאינו ניטל או אפי' טמן בדבר הניטל וכיסה בדבר שאינו ניטל אם אין מקלת פיה מגולה לא יטול דאין לו במה יאחזנה. ואם תאמר יפנה סביבותיה הואיל ודבר הניטל הוא ויאחזנה בדופניה (ז) ויטנה על דלה ויפול הכיסוי כי הניא דתנן לקמן (פרק נוטל דף קמב:) האבן שעל פי החבית מטה על דלה והיא נופלת ואם היתה בין החביות מגביהה ומטה על דלה והיא נופלת הא אוקימנא התם בשבא אבל במנים נעשה בסיס לדבר האסור והיכא דמגולה מקצתו אין זה טלטול שמגדלו והכיסוי נופל מאליו: הרי מגולות מקצתן ועל כן אומר ר"ת דלא חשיב כמנים (ח) כיון שדעתו ליטלו בשבת (שם דף קמג.) נמי תנן בית שמאי אומרים מגביהין מעל גבי השלחן עצמות וקליפים וב"ה אומרים מסלק את הטבלא ומנערה ולא חשיב לב"ה כמנים והכא מיירי בכיסוי כעין כלי חרס שנותנים על הקדרה שהקדרה גלויה בתוכה ואי אפשר לנער הכיסוי אלא אם כן יגביהו קצת ור"י מפרש כגון שטמן הקדרה בקופה בדבר הניטל ולמעלה מן הקדרה מילא כל הקופה בדבר שאינו ניטל שאי אפשר לו להגיע לקדרה אם לא יטלטל דבר שאינו ניטל בידים(ט): אינו הוא ואמאי ממעטו ומשני דאית לה אוגנים וחבריה באחרנא ופריך וכי יש לו מאי הוי והתנן הטומן לפת כו' ואי גרס מקצת מגולים מאי פריך הא לא דמי לפפל שיש לו אוגנים ואומר ר"י דיש לומר דבנטיעה איכא קרקע קשה ודבוק ביותר ומדמה ליה לפפל שיש לו אוגנים ואין להקשות לפיהוס הערוך דמאי פריך מינה לשמואל לימא דהך משנה סבר טלטול מן הכלי לא שמיה טלטול (ג) כאלעזר כן תדאי ומקלת מגולין נקט משום אחריני ולא משום שבת ושמואל סבר כרבנן דאיכא למימר דמשמע ליה דמשום שבת נמי נקט לה מדלא תנא בהדיא ויטלין בשבת אפילו מכוסין ש"מ דמכוסין אסורין כרבנן ואפ"ה מקצתן מגולין אי: **כשהו ונתגלה מותר לכשותו.** נראה לר"י דה"ה דמותר לגלותו בידים ולחזור ולכסותו כמו שמותר ליטול הקדרה ולהחזירה והא דתקנ כשהו ומתגלה[א] משום דמתגלה מבעוד יום אייתי דומיא דריש לא כשהו מבעוד יום וקאמר דמותר לכסותו משתחשך אבל אם גילהו בידים מבעוד יום כדי לכסותו משתחשך אסור לכסותו משתחשך דדמיא לתחלת הטמנה:

**אילו היה ר' יוסי קיים היה בפוף בו'.** פי' רבינו שלמה מחמת נשיאותו דהא ר"י היה גדול מרבי כדמוכח בפ"ב דגלה (דף יד: ושם) דאמר ליה רבי ישמעאל לרבי יוסי לר' חמא בר ביסנא כדבר רבי אומר לך או כדברי אבא אמר ליה כדברי רבי אומר לי אמר ליה זהו שאומרים עליו לאדם גדול הוא שמנית דברי הרב ושומע דברי התלמיד[ב] ור"ת מפרש דולאי מתחלה[ג] היה רבי תלמידו של רבי יוסי אבל אח"כ[ד] נתחכם רבי[ה] לקראמי' התם ור' חמא סבר רבי ריש מתיבתא שכיחי רבנן גניה וחמדן אמעתתיה: **כיצד הוא עושה רשב"ג אומר נוטל את הסדינין בו'.** נראה לר"י ולה"ר פור"ת דל"ג כיצד הוא עושה[ו] דרשב"ג פליג אח"ק דלא שרי אלא להוסיף[ז] אבל להחליף אסור ורשב"ג שרי אף להחליף[ח] וכ"ש ליטול ולהחזיר אותו דבר דלא הוי כל כך תחלת הטמנה ואיימו דקאמר וכן היה רשב"ג אומר כלומר שהיה מיקל קולא אחריתי גבי הטמנה:

**אבל פינה ממיחם למיחם מותר.** (ט) ול"ל להאוא דאיכא דנעי בפרק הניח (לעיל לח:)[י] פינה ממיחם למיחם מהו[יא] דהתם רוצה בחמימותן לכך יש לאסור כשהוא נוגע אבל הכא גבי הטמנה כל ממה שהוא נוגע טפי שפיר דמי כדאמר לעיל רבי המיר להטמין את הנוגע וא"ת וכי לא ידע לעיל דמותר להטמין את הנוגע וכי לא ידע דשמיע ליה מאבוה הכא דשרי וי"ל דהכא דוקא דמוכח מילתא שנתכוין לגנז שפינהו ממיחם למיחם אבל קיתון של מים דלא מוכח מידי יהא אסור להטמין. מתוספות רבינו יהודה (ת"י):

**או שטמן בדבר הניטל וכיסה בדבר שאינו ניטל.** הקשה בקונטר' יפנה סביבה ויאחזנה בדופניה ויגביהה ויטנה על דלה דתנן בפרק נוטל (לקמן קמב:) היתה בין החביות מגביהה כו' ומתרץ דהא אוקמינן התם בשבא אבל במנים נעשה בסיס לדבר האסור וקשה דלי משיב הכא במנים אם כן במגולה מקצתה היאך נוטל ומחזיר[יב] מה בין זה לאבן שעל פי החבית דאסרי' במנים אפי' להטותה על דלה ועוד קשה לר"ת דהא תנן נוער את הכיסוי והן נופלות אפי' אינן מגולות הא אוקמינן התם בשבא אבל במנים נעשה בסיס לדבר האסור והיכא דמגולה מקצתו אין זה טלטול שמגדלו והכיסוי נופל מאליו:

## מסורת הש"ס

(א) [נ"ל אמר רבין], ב) סנהדרין כד., ג) [שם דף כטע"ב], ד) [שם כד.], ה) [מו"ק יב:], ו) מו"ק יב: יומא מו. ע"ז לח. נט., ז) [נ"ל והוא], ח) [לקמן קמב: ברכות יט. פסחים קי. מו"ק יא: יב. מגילה כב: כתובות נב: פו. ב"מ עג. ע"ז ח: כח. מח: חולין קלב:], ט) תוספתא פ"ד, י) [לעיל לד.], כ) [תוספתא שם כל הנעיין עד סוף הפרק], ל) [לעיל לד.], מ) [ועי' תוספות לקמן קכב. ד"ה הא' פונלא],

## הגהות הב"ח

(א) גמ' מקמי' דשמעיה מר' יומעמאל וכ' לגמר דשמעיה כו' (ב) רש"י ד"ה לו שמען וכו' ויאחזנה בדופניה ויגביהנה ויטנה: (ג) תוס' ד"ה מקלת וכו' עלעזר כרבי אלעזר בן תדאי:

## לעזי רש"י

קו"ט. מעיל.

## מוסף רש"י

לא משום כלאים. כלאי הכרם (ערובין עז). ולא משום שביעית. אם שנה שביעית היא (ערובין שם). ולא משום מעשר. לאיתו בעלה כעונה זו וכשעלה יעמדך לחזור ולעשר (לקמן קיג.) לו: לחמם כפרס ונתוסף ואם היה מוסיף לעשר לריך לעשר את מוספתו. ליכא למיחם לכרי דגא בפרס (ערובין שם). מותר להטמין את הצונן. מיס צונן ומחמיה שלא יחמוו, להטמינו בחול צונן בשבת (שבתדרין כד.). כבר הורה זקן. ר' יוסי לחלוקן בחביה (שם). כמה מחבבין זה את זה. בני מרן ישראל (שם). ממלא מקום אבותיו. תשוב כאביו (שם). כל שהוא נאכל כמות שהוא חי. ומיא שנו פיוסי כמות שהן (מו"ק יב.). אדם חשוב שאני. יש לו להמחיר על עלמו יותר (שם. ועי' לקמן קמב:) לפי שלמדים הימנו (כתובות פו.). אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל. כגון לחמר ומוקן (לעיל לד.).

הדרן עלך במה טומנין

## רבינו חננאל

משום כלאים דלא ירק באילן הוא, ולאו משום שביעית דלאו דרישה היא, וכן משום מעשר וניטלין בשבת דלאו מחובר לקרקע אינון, ועלתא בתיובתא לשמואל. וקי"ל כי הא מתניתא דמותבינא מינה, ש"מ דסליקוסתא אע"ג דלא ארווה בגומא שרי, וכ"ש סכין דנעיצה בין הנדבך ובין הקנים. זו הלפת טומנה להתרכך כגון טמינת פגה בתבן. ממלא קיתון כו'. ואפיקנא מותר להטמין את הצונן אפילו בדבר שדרכו להטמין [כי] הא דאמר רב נחמן לדראי ואייתי לי חמין דאחים קפילא ארמאה. ואפיקנא אע"ג דקי"ל דשרי להטמין את הצונן וכל הנאכל כמות שהוא חי אין בו משום בשולי גרם, אדם חשוב לא איכבי ליה למיעבד הכי. ת"ר אע"פ שאמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף [הבל], אבל אם בא להוסיף מוסיף. כיצד ר"ש ב"ג אומר נוטל הסדינין ומניח גלופקרין כו', פשוטה היא.

## עין משפט נר מצוה

כט א מיי' פ"ד מה"ל שבת הלכה ד סמג לאוין סה טוש"ע אח"ח סימן רמז סעיף ד:
ל ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו:
לא ג מיי' פי"ז מהלכות מלכלות אסורות הל' יד סמג לאוין קמב טור שו"ע יו"ד סימן קיג סעיף ג:
לב ד מיי' פ"ד מהלכות שבת הלכה ד סמג לאוין סה טוש"ע אח"ח סימן רמז סעיף ד:
לג ה מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ה:
לד ו (מיי') שם שם טוש"ע אח"ח סימן רעו סעיף ד:
לה ז שם סעיף ה:

## גליון הש"ס

תוס' ד"ה אי שטמן וכו' כיון שדעתו ליטלו בשבת. עי' לעיל דף מג ע"ב תוס' ד"ה דכי"ע עלעולו:

## מוסף תוספות

א. דמשמע וכו' דדוקא נתגלה בדיעבד אבל אסור לגלותו על דעת לחזור ולכסותו. ריטב"ם. ב. משמע דר' יוסי היה רבו של רבי. תוס' נדה יד: ד"ה אלוך. וא"כ לא הוה כפוף אלא מפני נשיאותו. תוס' הרא"ש. ואין נראה, דא"כ היכי מוכיח דמחבבין זה את זה, וכי בשביל נשיאות לא היה לו לפסוק כרבו. תוס' נדה יד: ד"ה אלוך. ג. (ד)בבחרותו של רבי. תוס' נדה יד: ד"ה אלוך. ד. (ו)בזקנותו, מחמת התלמידים. תוס' נדה יד: ד"ה אלוך. ה. יותר. תוס' נדה יד: ד"ה אלוך. ו. דת"ק איירי בתוספת ולא במחליף, ונוטל הגלופקרין ומניח הסדינים לאו מוסיף הוא אלא ממעט, דגלופקרין חמין יותר וכו' ונראה. תוס' הרא"ש. ז. דלא גלהו לגמרי. תוס' הרא"ש. ח. ומפרש בבכל ענין מותר להחליף, בין להחם בין להקר. תוס' הרא"ש. ט. אלמא במיחם אחר שרי טפי. תוס' לעיל לח: ד"ה פינה. י. גבי חזורת קדרה. ריטב"ם. יא. [ד]משמע איפכא. תוס' לעיל לח: ד"ה פינה. יב. אע"פ שמצדדו והכיסוי נופל מאליו, אפ"ה אסיר. תוס' הרא"ש. יג. דאפילו מניח דבר שדעתו ליטלו בשבת ולא להניחו כל השבת חשוב כשכח וכו' אע"פ שבמחכוין כיסה בדבר שאינו ניטל. תוס' לעיל מג: ד"ה דכי"ע (לפי גי' הכ"מ, ע"י"ש).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

**אינו נוטל ומחזיר.** נראה לרשב"ג דהיינו כרשב"ג דאמר בפרק טוטל כל היכא דאיכא איסורא והיתרא בהיתרא טרחינן באיסורא לא טרחינן אבל לרבנן דפליגי עליה הרי במכוסות לגמרי ליטול בידיים דבר שאינו ניטל בפרק טוטל (לקמן קמב:) מתני' דהיתה אינו נוטל ומחזיר [ו]רבי יהודה אומר נעורת של פשתן דקה הרי היא כזבל [א]מניחין מיחם על גבי מיחם וקדרה על גבי קדרה [ב]אבל לא קדרה על גבי מיחם ומיחם על גבי קדרה וטח את פיה בבצק ולא בשביל שיחמו אלא בשביל שיהיו משומרים וכשם שאין טומנין את החמין כך אין טומנין את הצונן רבי התיר להטמין את הצונן [ג]ואין מרזקין לא את השלג ולא את הברד בשבת בשביל שיזובו מימיו אבל נותן הוא לתוך הכוס או לתוך הקערה ואינו חושש:

## הדרן עלך במה טומנין

[ד]**במה** [ה]בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה הגמל [ו]באפסר ונאקה בחטם ולובדקים בפרומביא וסום בשיר [ז]וכל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר [ח]ומזין עליהן [ט] [י]וטובלין במקומן: **גמ'** מאי נאקה בחטם אמר רבה בר בר חנה [יא]נאקתא חיורתי בזממא דפרזלא: ולובדקים בפרומביא: אמר רב הונא חמרא [יב]לובא [יג]בפגי דפרזלא לוי שדר זוזי לבי חוזאי למיזבן ליה חמרא לובא צרו שדרו ליה שערי למימר דניגרי דחמרא שערי אמר רב יהודה אמר שמואל מחליפין לפני רבי של זו בזו מהו נאקה באפסר לא תיבעי לך כיון דלא מינטרא ביה משאוי הוא כי תיבעי לך גמל בחטם מאי כיון דסגי ליה באפסר משאוי הוא או דילמא נטירותא יתירתא לא אמרי' משאוי הוא אמר לפניו ר' ישמעאל ברבי יוסי כך אמר אבא [יד]ארבע בהמות יוצאות באפסר הסום והפרד והגמל והחמור למעוטי מאי לאו למעוטי גמל בחטם לא למעוטי נאקה באפסר במתניתא תנא לובדקים וגמל יוצאין באפסר כתנאי אין חיה יוצאה בסוגר חנניה אומר יוצאה בסוגר ובכל דבר המשתמר במאי עסקינן אילימא בחיה גדולה מי סגי לה סוגר ואלא בחיה קטנה מי לא סגי לה סוגר אלא לאו חתול איכא בינייהו תנא קמא סבר כיון דסגי לה במיתנא בעלמא משאוי הוא וחנניה סבר כל נטירותא יתירתא לא אמרינן משאוי הוא אמר רב הונא בר חייא אמר שמואל הלכה כחנניה לוי בריה דרב הונא בר חייא ורבה בר רב הונא הוו קאזלי באורחא קדמיה חמרא דלוי לחמרא דרבה בר רב הונא חלש דעתיה דרבה בר רב הונא אמר אימא ליה מילתא כי היכי דאיתותב

[ט]**הרי זה כזבל.** דמוסיף הבלא ואין טומנין בה אפילו מבעוד יום: **מיחם.** של נחשת: **קדירה.** יש פסיים שכתוב בהן אבל לא בהן אבל לא בהן: **מיחם** על גבי קדירה ומפרשים טעמא מפני שהקדירה מרבה חמימות ומוספת הבלא למיחם אבל בתוספתא גרסינן ומיחם על גבי קדירה: **וטח את פיה** (כ) **בבצק.** המילוש מבעו"י. כל הנך מניחין נמי בשבת: **ולא שיחמו.** שיהא העליון צונן ונתנו כדי שיחוס מחמומו של תחתון: **אלא שיהו משומרין.** שהיו שניהן חמין ונתנו על גביו של זה כדי שיהא חומו משתמר בהן: **ואין מרזקין.** כמו מרסקין משברין לחתיכות דקות: **ברד.** גלג"ל בלע"ז: **כדי שיזובו מימיו.** משום דקא מוליד בשבת ודמי למלאכה שבולת המים הללו: **אבל נותן לתוך הכוס.** של יין בימות החמה כדי לצנן ואע"פ שימות מאליו ואינו חושש:

## הדרן עלך במה טומנין

**במה בהמה יוצאה בו'.** לפי שאדם מצוה על שביתת בהמתו בשבת ומידי דמינטרא ביה בהמה הוי מבשיו ואוכמא ולא הוי מצוי ומידי דלא מינטרא ביה הוי משוי: **באפסר.** קבישטר"ל: **נאקה.** דרומי"ל: **בחטם.** מפרש בגמרא: **ולובדקים בפרומביא.** מפרש בגמ': **בשיר.** כמו אגעדה סביב לואלו וטבעת קבוע בה ומכניסין בו לצועה לו אבל ומושכין הבהמה: **וכל בעלי השיר.** כגון כלבים [שלו] ציידים וחיות קטנות שמוחנין שיר לצואלה לנוי: **יוצאין ונמשכין.** מפרש בגמ' (י): **ומזין עליהם במקומן.** כמו שהם בצואר הבהמה אם נטמאו: **וטובלן במקומן.** מבכיסין בהמה למים להטביל את השיר: **גמ' מאי נאקה.** ומאי חטם: **חיורתי.** שהיא קשה להשתמר מפני שבורחת: **בזממא דפרזלא.** מוז"ל בלע"ז. נוקב

את חוטמו ומכניסו בתוכו והוא כמין

טבעת: **חמרא לובא.** חמור הבא ממדינת לוב כמו הכושים והלובים לאסא בדברי הימים (ב טז): **בפגי דפרזלא.** פרי"ס כעין שלנו. פגי כמו זה קנה חמור ובית פגי (ב"מ ד' ט.) קיבלי"ל בית לאשה ולחייה: **צרו שדרו ליה שערי.** לבו מעותיו ושלחו לו שעורים בלבור מעותיו ולא רצו לקנות לו חמור מפני שהוא רחוק מבבל מהלך חצי שנה כדאמר בהגחל (ב"ק ד' קיב:) והשיאוהו עצה לקנות חמור במקומו ואכילנו שעורים תמיד ומצא חמורו טוב ומשופם: **גיגרי דחמרא שערי.** פסיעותיו של חמור לפי שעורים שהוא אוכל: **מחליפין.** שאילתם נאקה באפסר וגמל בחטם מהו משוי הוא ואסור: **לא למעוטי גמל בחטם.** והכי קאמר אדבע בהמות הללו מינטרא ביה ממשאוי הוא בחטם: **לא למעוטי נאקה באפסר.** דהואיל ולא מינטרא ביה משאוי הוא אבל נטירותא יתירתא כגון חטם לגמל לאו משאוי הוא: **יוצאין באפסר.** לובדקי נמי מינטרא ביה: ה"ג **בחנאי אין חיה יוצאה בסוגר: בחנאי.** נטירותא יתירתא אי משאי הוא אי לא: **בסוגר.** קולא"ר של חבל כדמתרגמינן ויתנהו בסוגר בקולרין (ישקב לא יט): **בחיה גדולה.** כגון דוב: **קטנה.** כגון נמייה וחולדה: **חסול.** לא בעי נטירותא אפילו בחיה קטנה שאינו מאבד לברות כל כך: **במיפנא.** חבל קטן: **הלכה כחנניה.** ונטירותא יתירתא לאו משאוי הוא: **חלשה דעתיה דרבה בר רב הונא.** שהיה גדול וכסבור שעשה מדעת: דאיתותב

---

**עין משפט נר מצוה**

לו א מיי' פ"ד מהלכות שבת הלכה ו סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן רנח וסימן שיח סעיף ו:

לז ב מיי' שם מהלכות שבת הלכה יג סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שם סעיף ט וסי' שיח סעיף טז:

**א** ג מיי' פ"כ מהלכות שבת הלכה ח סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שם סעיף ב:

**ב** ד מיי' שם טור שו"ע שם סעיף ה:

**ג** ה מיי' שם טור שו"ע שם סעיף ג:

**ד** ו מיי' שם טור שו"ע שם סעיף ה:

---

**לעזי רש"י**

גלצ"א. קרח.

קיבישטר"א. אספר (חלק מהרחמה, שבו מושרים את הבהמה את הסוס בצוואר).

דרומי"ל. גמל חד-דבשתי. מודי"ל [מודי"ל]. זמם, מחסום (לפי כלב או שאר בעלי-חיים).

פריי"ם. רסן.

קיבציצי"ל [קיבציצי"א]. רחבת-ראש.

קולא"ר. קולר.

---

**רבינו חננאל**

ר' יהודה אומר נעורת של פשתן דקה הרי היא כזבל. ומניחין מיחם ע"ג מיחם וקדירה על גבי קדירה, וקדירה ע"ג מיחם, מיחם ע"ג קדירה, וטח פיהם בבצק. ולא שיחמו אלא כדי שישתמרו כו'. רבי התיר להטמין את הצונן כו'.

**הדרן עלך במה טומנין**

**פרק חמישי**

**במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה.** יוצא הגמל באפסר כו'. נאקה בחטם, נקתא חוורתי בזממה דפרזלא. לבדקם בפרומביא, חמרא לובא בפגי דפרזלא. לבדקם לובא, חמור לוב, ממקום ששמו לוב כדכתיב [דניאל יא] לובים וכושים במצעדיו, כדגרסינן בירושלמי גרים הבאים מלוב מהו להמתין להו ג' דורות. וקי"ל כר' יוסי דאמר ארבע בהמות יוצאות באפסר בשבת הסוס והפרד חמור והגמל. ירושלמי אמר חזקיה וסמניך וכן תהיה מגפת הסוס הפרד הגמל והחמור. למעוטי גמל בחטם שלא יצא. רב אמר הלכה כר' יוסי. ולית הילכתא כחנניה דתני כל נטירותא יתירתא לאו (משום) [משוי] הוא ושפיר דמי. ואע"ג דאמר שמואל הילכתא כחנניה, פליג רב עליה

---

**הגהות הב"ח**

(א) במשנה ומזין עליהן במקומן וטובלין: (ב) רש"י ד"ה וטח את פיה בשבת בבצק:

---

**מוסף תוספות**

א. שממחה אותן בין ידיו ונעשים מים והו"ל נולד. מרדכי. ב. דנטירותא יתירתא לאו משאוי היא [מהא]. מי' הר"ן. ג. דדוקא גמל בחטם הוא דקא מיבעיא ליה משום דהוה נטירותא יתירתא טפי טובא ואין דרכו בכך בחול, אבל לובדקם. מי' הר"ן. ד. כ"כ. תוס' הרא"ש. ה. בחול וכו' שאין דרכן של בעלים לדקדק ולצמצם בשמירות. מי' הר"ן. ו. הכא. תוס' הרא"ש. ז. מיכאל באמצע וגבריאל בימינו ורפאל בשמאלו. ספקי הרא"ש נדפס פ"ז סימן י"ד. ח. [עד] הא דאמרינן אין מכבדין לא בדרכים ולא בגשרים ומייתי עלה הא דרבין ואביי דהוו שקלי ואזלי וכו' אמר ליה הכי אמר ר' יוחנן. תוס' הרא"ש. ט. ונודמנו יחד. תוס' הרא"ש. והלכך אין אחד מהם צריך להמתין ולכבד את חברו. רשב"א. י. לילך למקום אחד. תוס' הרא"ש.

יא. [נעדל מצו.], כ. הך אבל לא הוא עטות ול"ל וקדירה ע"ג וכו' ואע"ג דרש"י גרס אבל לא היינו במיחם ע"ג קדירה אבל בקדירה ע"ג מיחם ליכא מאן דפליג עי' בב"י בטוש"ע סימן רנח ג) [בתוספתא פ"ד איתא מרסקין בסמ"ך וכ"ה בפירש"י והבאו על נכון וכן בערוך וי"ר ורא"ש וב"י סי' שיח מרסקין], ד) [נדרים ב: מזל ב.], ה) פי' רסן, ו) [עי' תוס' נב. ד"ה מזין], ז) [עי' תוס' שם ד"ה וטובלין], ח) גמלא נקיבה גדולה עכין, ט) פי' רסן שבלמי, י) [לקמן נב.], כ) ל"ל ומים שמתקרשים רש"ל, ל) [נדרים פירקין], מ) [וע"ע תוס' בכורות ה: ד"ה תמעטים וכו'], נ) [נזיר נז.].

---

**מסורת הש"ס**

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

**דאיכופת דעביה.** להודיעו שלא נתכוונתי: **נפרומביה.** מי הוי נטירותא יתירתא לגביה או לא: **הלכה כחנניא.** ולא איכפת לן אי הוי נטירותא יתירתא: **ולאיה באפסר.** אם תתבו בתקיעת קרן אבל בקשירה בעלמא לא דילמא אלפא מריסה מתון ברשאה דק והיא מתנתקת לגבן ולגבן כשמושכין אותה ואתי לאתויי הרבע אמות ברשות הרבים: **אחב לה בזקנה.** שקשר שער זקנה כמין נקב ותחב באפסר לתוכו: **מנחתא.** מתנתקת וקופצת אנה ואנה לברוח מידו: **לאיב לה.** חזקן שנתלש השער ומכאיבה: **פגן הפס.** בסוף פרקין[ז] ולא פרה ברלועה שבין קרניה: **לנו.** שלועה וקולעה לנוי בין קרניה כמין קליעה מקבן לקבן ואינו אוחזה בה: **לשמר.** שאוחזה בה: **לאסור.** דפרה מינטרא בלא אחיזה אלא מוליכה לפניו וקפבר נטירותא יתירתא משוי הוא: **ולשמר מוסר.** קפבר נטירותא יתירתא לאו משוי הוא: **ארבע בהמות.** וקס"ד דהכי קאמר באפסר יוצאות ולא בחטם אלמא נטירותא יתירתא משוי הוא: **ומאי חזיא.** דמסמית הא דשמואל מקמיה ההיא סמי ההיא מקמי הא: **דאיתמר.** בהדיא דשמואל הוא דאמר וההוא דמחליפין לדאוקימנא דלא (ה) למעוטיהו מחטם אלא למעוטי נאקה מאפסר דלא מינטרא ביה: **קשרה בעליה.** לפרה אדומה: **במוסרה.** לאפסר: **במוליכה מעיר לעיר.** וחתם פרה פונה למקום מרכז שלה ולריך לאוחזה כשמוליכה לעיר אחרת ולאו נטירותא יתירתא הוא אלא אורחא היא: **שאני פרה.** אדומה: **דדמיה יקרים.** ובעי נטירותא יתירתא משמולה: **יולאין כרוכין.** הרלועה סביב לאחרן ואע"פ שאינו אוחזה לאו משוי הוא דלנוי נמי אורחייהו הוא: **נמשכין.** שמושכה בלועה הקבועה בטבעת השיר: **יולאין נמשכים.** דנטירותא אורחא הוא: **ואין יולאין כרוכים.** לנוי לאו אורחא הוא: **כרוכין לימשך.** כרוכים בריוח שיכול להכניס ידו בין הכרך לצואר או יניח מעט מן החבל שאם נתא לברוח ימהר ויאחזנה: **מולאוס.** פרדות: **דאי ס"ד רב דימי נמשכין לאוד קאמר.** אבל כרוכין לא ולא אתא לאשמעינן אלא דמולאות משתמרות באפסר ולא הוי משוי להו: **מדרב יהודה אמר שמואל נפקא.** דקס"ד דקיבלה רבי מייר דרבי ישמעאל ברבי יוסי: **טבעת אדם.** שונתן באצבע לוי: **טמאה.** דתכשיט הוא. וממדין יליפין דמנה בהן תכשיטין אלעדה ומיד וגו' ואכולהו קאי תתמטאו אתם ושביכם (במדבר לא): **טבעת בהמה.** כגון שיר: **טבעת כלים.** כעין שעושין בראש יתדות הכלים: **ושאר כל הטבעות.** כגון העשויות לבלא טהורות

**אמר שמואל הלכה כחנניא.** פר"ח[א] דהלכה כרב[ב] דאמר בין לנוי בין לשמר אסור מדמשני אביי ורבא ורבינא בתרלי דהוו אליביה[ג] ההיא דקשרה בעליה במוסרה[ד] ועוד דקיי"ל[ה] דהלכתא כרב באיסורי הלכך אומר הרב פור"ת דכל נטירותא יתירתא אסור כגון פרה באפסר[ה] ובכל נוי בהמה אסור לגאת ומיהו עגלים[ו] יוצאות באפסר כדאמר בשמוך[ז] ויוצא סוס ברסן דאורחיה בהכי אי באפסר[ח] אבל בשניהם ברסן ובאפסר אסור ומותר להשיס הרסן אי באפסר ברגש הסוס בשבת ואין בו איסור עלטול דמוכן הוא לבהמה ולאדם המנהיג סוס ברסות הרכיס יזהר שלא יוציא רגש המבל מתחת ידו טפח ומה שבין ידו לסוס יגביה מן הקרקע טפח דהסי אמרינן לקמן בפרקין (ט) ומותר לכרוך חבל האפסר סביב צואר הבהמה ולגאת בהא[ט] עגלי דרב הונא ומולאות של בית רבי יוצאים כרוכין:

**אדרבה תסתיים דשמואל הוא דאמר כו'.** תימה לרש"ג[א] מה ראייה מייתי מדאמר שמואל מחליפין לפני רבי כו' דלבאורה משמע דהא דקאמר לעיל לא למעוטי נאקה באפסר דכל זה מדברי שמואל: **קשרה בעליה במוסרה.** [ו]הוה מלי לשנויי הא מני חנניא היא[יא] והא דמשמע ברש הכונס (ב"ק נה:) דמוסרה שמירה פחותה היא היינו דוקא בשור: **או יוצאין כרוכין.** פי' בקונטר' דמכוין לנוי וכן פירש בתמיתין וקשה לרש"ג ולהרב פור"ת דלעיל משמע דלנוי לב"ע אסור ותירץ הרב פור"ת דבהא פליגי דרב הונא סבר דנטירותא נמי איכא בכרוכין שאם רוצה הבהמה לברוח יתפסנה בכריכת האפסר ולא הוי משוי ושמואל סבר כרוכין לא הוי נטירותא: **במתניתא** תנא כרוכין לימשך.

[יב]רב הונא מתרץ[יג] כרוכים[יד] לימשך[טו] שיש חבל בין אפסר לגואר שהוא נוח לימשך כשילבה[טז] ושמואל סבר לימשך דוקא[יז] שיש חבל תלוי באפסר: [ט]**בבאין** מנוי אדם לנוי בהמה. פירש"י ונעודו לאדם נטמא[יח] ובהמה פירש כך דאפילו אחר שיחדו לבהמה מקבל טומאה שאינו עולה מלקבל טומאה מכאן ואילך אלא בשיוי מעשה כדמוכח בפ"ק דסוכה (דף יג:) גבי קולר לאכילה ונמלך לסיכוך[טז] ורש"י בעצמו פירש כן ברש במה אשה (לקמן נח:)[כ] [י]וכופת שאור שיחדו ליטיבה דאמר[כא] עהור[כב] אור"י דמיירי כשיש שיוי מעשה:

[יא]**ומזין עליהם במקומן.** [כג]אצטריך לאשמעינן במקומן[כד] דלא תייסינן שמא תפול הזאה על הבהמה ויפסלו[כה] דתנן במסכת פרה (פי"ב מ"ג) מתכוון להזות על האדם והזה על הבהמה אם יש באותו [לא] ישנה[כו]: [יב]**ומובלין** במקומן. הקשה הר"ל אלעזר אמאי לא מקשה הכא עבילה מאן דכר שמיה כדפריך ברש במה אשה (דף מ:) אמאי תנן ולא תמבול עד שתרפס[כז] ומתרץ ר"ת דהכא לא פריך משום דמתני' מייירי בדין כלים שמחלב בין כלי לכלי ואיזה מותר לגאת בו ואיזה אסור ואגב אורחיה אשמעינן שאר דיני כלים ומזין עליהם וטובלין במקומן דכן דרך התגא כי ההוא (לקמן דף סו.) דקיטע יולא בקב שלו ואם יש בו בית קבול כתותין טמא אבל ברש במה אשה[כח] דמיירי בדיני כלים[כט] ואשמעינן דין עבילת אשה פריך שפיר עבילה מאן דכר שמיה[ל]: והא

אשה לאשה. תוס' הרא"ש. ל. ואי הוה אשמעינן בדין עבילת הכלי כי הכא לא הוה פריך מידי. תוס' הרא"ש.

ה א ב מיי' פ"ב מהל' שבת הלכה יא:
ו ג מיי' שם סמג לאוין סה טוש"ע או"ח ס' שה סעיף ז:
ז ד מיי' שם וסמ"ק סרה מלומה הלכה ז' סמג עשין רלב טוש"ע א"ח סי' שה סעיף ד:
ח ה (מיימ' פ"ב מהל' שבת הל' ח') טור וסו"ע שם סעיף ה:
ט ו מיי' פ"ח מהל' כלים הלכה ז:
י ז שם הלכה ז:
יא ח שם הלכה ט:

## מוסף תוספות

א. [ד]אע"ג דאמר שמואל הלכה כחנניא דאמר נטירותא יתירתא לאו משוי הוא לית הלכתא כותיה. עפקי הרא"ש סימן ג'. ב. דפליג עליה. עפקי הרא"ש סימן ג'. ג. דרב. תוס' הרא"ש. ד. ולא קאמרי' תיובתא וכו' ומדאיכפלו ופריקו כולהו אליבא דרב ש"מ הלכתא כוותיה. תוס' הרא"ש. ה. לפי שאינה צריכה שמירה. מרדכי סימן של"ב. ו. שקטנים הם ומורדים בקל. מרדכי סימן של"ב. ז. דאמר רב יוסף חזינא להו לעגלי דרב הונא דיוצאים באפסריהם כרוכים בשבת וכו' דרב הונא תלמידיה דרב הוה דאמר בפרה ואפ"ה שרי בעגלים, מיהו נראה דוקא עגלים קטנים אבל שוורים גדולים שאין דרכם למרוד הרי הם כפרה. מור וקיצ הל' שבת סימן פ"ג אות ט"ז. ח. דרסן שלנו כמו שיר שלהם דלדידן נטירותא דסוס ברסן. תוס' הרא"ש. ט. אשכחן הלכה למעשה. תוס' הרא"ש. י. וא"ת. ריטב"ש. יא. ולמה טרחו לשנויי כל הני שינויי. ריטב"ש. יב. וא"ת ולרב הונא הא מתניתא דתני יוצאים כרוכין לימשך היכי תריץ לה, י"ל. ריטב"ש. יג. לטעמיה, יוצאין. תוס' הרא"ש. יד. דוקא שיוכל. תוס' הרא"ש. טו. בו, כגון. תוס' הרא"ש. טז. שיוכל להכניס ידו שם ולתפוס בה אם תרצה לברוח. תוס' הרא"ש. ולאפוקי שלא תהא הכריכה בענין שלא יוכל להכניס ידו ביניהם לאחוז בה. ריטב"ש. יז. שישאר קצת לימשך בו. רשב"ש. שיהא נוח לימשך בו. תוס' הרא"ש. יח. מכלל דס"ל ד"ל דלאחר שנעשו נויי בהמה אין מקבלין טומאה. מי' הר"ן. יט. דאפילו לבטל קבלת טומאה מכאן ולהבא לא מהניא מחשבה. תוס' הרא"ש. כ. גבי זוג של בהמה ונעשאו לדלת. תוס' הרא"ש. כא. [חולין קכט.] דעל ידי יחוד. רשב"ש. כב. מלקבל טומאה. רשב"ש. כג. [וקשה] למה ליה למתני ומזין עליהם, דאי לאשמעינן דבני קבולי טומאה ניתנו מטובלים במקומם נפקא, [אלא לכן]. ריטב"ש. כד. דהא קמ"ל. ריטב"ש. כה. מי חטאת. תוס' הרא"ש. כו. וכתיב במי חטאת (במדבר יט, א) למשמרת, דבעו למעבד להו שימור, אפ"ה לא חיישינן להכי דסתם מזה מי חטאת זהיר וזריז הוא. ריטב"ש. כז. דפריך עלה טבילה מאן דכר שמיה. תוס' הרא"ש. כח. בין לכלי ולא בין פריך מידי. תוס' הרא"ש.